

• Največji slovenski dnevnik •
v Zedinjenih državah

Velja za vse leto \$4.00
Za pol leta \$2.50

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily
in the United States
Issued Every Day Except Sundays
and Legal Holidays
75,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT

NO. 283. — ŠTEV. 223.

NEW YORK, WEDNESDAY, DECEMBER 3, 1919. — SREDA, 3. DECEMBRA, 1919

VOLUME XXVII — LETNIK XXVII

WILSONOVA POSLANICA

***SVOJI POSLANICI PROSI PREDSEDNIK KONGRES, NAJ SE LOTI ZADEV TARIFA. OBDAČENJA IN INDUSTRIJALNEGA NEMIRA V DEŽELI. — VZROKI NEMIRA. — VISOKI ŽIVLJENSKI STROŠKI IN NJIH SKRČENJE. — BOJ PROTI PROFITIRJEM. — IZBOLJŠANJE DELAVSKEGA POLOŽAJA. — INDUSTRIJALNA DEMOKRACIJA.**

Washington, D. C., 2. dec. — Predsednikova poslanica na 66. kongres je bila danes popoldne prečтана pred obema zbornicama. Poslanica ignorira popolnoma mirovno pogodbo ter se peča s splošnim nemirom v deželi, z največjim vprašanjem, s katerim se mora pečati dežela.

Predsednik izjavlja v svoji poslanici, da je absolutno treba povsem določena programa, ki naj bi dovedel do izboljšanja delavskega položaja. Rekel je, da mora vlada priznati pravico kolektivnega pogajanja in pravico do stavkanja, da pa je tudi pravica vlade, zavarovati narod pred vsakim izživanjem kateregakoli razreda. Predsednik je pozval narod Združenih držav, naj napravi red v svoji lastni hiši ter se loti takoj razprave o sporu med kapitalom in delom.

To je ura preiskunje za Ameriko — izjavlja predsednik. — Nikarte dopustiti, da bi svet izvedel, da ne more Amerika uravnati zadeve izključno domačega značaja.

Z ozirom na železnice bo pozneje naslovil poslanico na kongres. Poslanica — zagovarja ustanovljenje proračunskega sistema. Nadalje priporoča skrčenje dohodninskih in profitirskih davkov; uvedite zadeve hladilnic, pomoč vojakom; carinsko zakonodajo ter pospešenje produkcije, ki je sredstvo za skrčenje življenjskih stroškov.

Poslanica pravi tudi, da morajo Združene države opustiti svoj provincialni standard, ki je držal ameriško trgovino kot v prisilnem japiču in da morajo sprejeti široko politiko, ki bo dovoljevala deželi, poslužiti se prilike, kadar koli se ji bo nudila.

Najvažnejše točke njegovega govora so naslednje:

Zelal bi obrniti vašo pozornost na splošno razširjeno stanje političnega nemira v naši narodni politiki. Vzroki tega nemira so bolj površni kot pa globoko vkošenjeni. V glavnem je ta nemir posledica dejstva, da se naši vladi ni posrečilo uveljaviti hitro pravičnega mira, ki bi omogočil povratak k normalnim razmeram. Nadalje je ta nemir posledica pronicanja radikalnih teorij iz evropskih središč, posledica brezsrčnega profitirstva, ki viša življenjske stroške ter končno posledica mahinacij škodoželjnih agitatorjev. S povratkom normalnih razmer bo ta nemir hitro izginil.

Medtem časom pa povzroča ta socialni nemir veliko škodo. V zvezi s tem položajem se mi zdi primerno, da sprejme kongres drastične odredbe ter skuša odstraniti vzroke nemira. Skušati bi moral spraviti našo deželo čimprej mogoče na mirovno podlago z izboljšanimi življenjskimi pogoji in z najmanjšimi omejitvami osebne svobode, ki ne nasprotujejo našim rekonstrukcijskim problemom. Kongres bi moral nadalje zvezno vlado oborožiti s polnomočji, ki bi dajala njenim kriminalnim sodiščem moč, da nastopijo proti osebam, ki hočejo uničiti ali omejiti naše od časa preiskušene naprepe.

V zvezi s tem bi hotel obrniti pozornosti kongresa na moja priporočila z dne 8. avg., ko sem priporočil zakonodajne odredbe, po-

tom katerih bi bilo mogoče uspešno skrečiti sedanje visoke življenjske stroške, ki v tako veliki meri prispevajo k sedanjemu nemiru. Kongres se je bavil le z enim teh priporočil. Če hoče biti kampanja vlade uspešna, je treba, da se loti kongres takoj tudi vseh ostalih priporočil korakov.

Obnavljam ter nujno prosim, da se razširi sedanje postavbo glede živilske kontrole za toliko časa kot bo potrebno.

Generalni pravdnik je predložil predlog, ki določa podaljšanje te postave za dobo šestih mesecev. Kot je postavba sedaj uveljavljena, je zelo omejena v svojem delokrogu ter omejena predvsem na dobo vojne ter bo postala neveljavna, kakorhitro bo formalno proglašen mir. Vsled tega je nujno treba, da se jo takoj podaljša. Justični departmet je sestavil obširni stroj v namenu, da izsili posamezne določbe te postave. Vse tozadevno delo pa bo zamen, če bo postala postavba ob sklepu miru neveljavna.

Vsako, ki je opazoval tek dogodkov zadnje leto, je moral spoznati absolutno potrebo definitivnega programa, potom katerega bi se doseglo izboljšanje razmer med delavstvom.

Nobenega urejenega stanja ni mogoče uveljaviti, ki bi imelo za posledico povečano produkcijo ter skrčenje življenjskih stroškov, če bosta delo in kapital še naprej nasprotnika, mesto da sta družabnika.

Trezen razmislek in poštena želja služiti interesom celega naroda, ne pa interesom razreda, morata priti v poštev pri rešitvi tega velikega in nujnega problema. Neuspešnost drugih narodov, da uspešno razpravljajo o tej zadevi, je povzročila ogorčenje ljubosunja in nasprotovanja, ki so prava hrana za radikalizem. Edina pot, kako zadržati ljudi od agitiranja proti pritožbam, je odstranjenje pritožb samih. Kdor neče niti razpravljati o teh zadevah, povzroča ne le nezadovoljstvo, temveč da je tudi potuho ekstremnim elementom v naši deželi, ki skušajo zanetiti nemire v namenu, da s tem provocirajo vlado, ki naj bi se nato poslužila nasilnih sredstev. Seme revolucije pa je zatiranje. Zdravilno sredstvo za vse te stvari ne sme biti zanikalno ali negativno po značaju. Biti mora gradilno. Obsegati mora splošne interese.

Resnično protisredstvo za nemir, ki ga je opaziti, ni zatiranje, temveč globoko vpoštevanje krivic, ki so lastne našemu narodnemu življenju.

Kongres je že pokazal svojo pripravljenost, da se peča s temi industrijalnimi krivicami potom uveljavljenja osemurnega delavnika kot standarda na vsakem polju dela. Skušal je najti pot, kako preprečiti delo otrok. Pridobil si je zasluge za celo deželo, ko je prevzel vodstvo pri razvoju sredstev, potom katerih naj bi se ohranilo in zavarovalo življenje in zdravje v nevarnih industrijah. Če pregledamo zahteve delavcev, moramo priznati upravičenost njih pritožb v številnih zadevah, ki so temelj teh pritožb. Delavec zahteva primerno plačo, ki bo zadostna, da živi v udobnosti brez strahu pred revščino in pomanjkanjem v starih letih. On zahteva,

pravico, da živi in pravico, da dela sredi sanitarne okolice tako na svojem domu kot delavnici, torej v okoliščinah, ki bodo povspešile, ne pa zavlekle njegovo zdravje in vzgojo. Z drugimi besedami rečeno, hoče doseči, da bo njegovo in življenje njegovih znošno zanj in za člane njegove družine.

Pravica posameznika, da sme zastavkati, je neoporečna ter se je ne sme vmešavati v katerikoli proces vlade. Obstaja pa še večja pravica in to je pravica vlade, da zavaruje ves narod in da uveljavi svojo moč in veličanstvo proti izživanjem kateregakoli razreda. Kadar zahteva vlada zase to pravico, ne skuša nasprotovati temu ali onemu razredu, temveč skuša enostavno braniti pravice celega naroda proti neprecenljivi škodi, ki bi bila lahko storjena vsled poskusov kateregakoli razreda, da se polasti sile, katero sme edino vlada izvajati v varstvo vseh.

Gotovo bo treba najti kako metodo, da se spravi na eno mirovno zborovališče ona dva velika interesa, kojih prijateljstvo bo prineslo srečnejše dni miru in sodelovanja, ko bodo ljudje bolj upolnolni in bolj navdušeni pri reševanju različnih nalog. To bo dan, ko bodo deležni več komforta in sreče in več znošnih razmer mer različnimi sloji prebivalstva.

Človeška pamet gotovo zamore uveljaviti kak sprejemljiv tribunal za uravnavo sporov med delom in kapitalom.

To je ura preiskunje za Ameriko, ki je s svojo močjo in nezlomljivim junaštvom svojih junakov pokazala svojo moč na inozemskih bojnih poljih ter tudi pokazala celemu svetu, kako pojmuje prostost in pravico.

V Ameriki je le ena pot, po kateri je mogoče izvesti velike reforme in ta je potom rednih procesov reprezentirane vlade. Oni, ki predlagajo druge metode, so sovražniki te dežele. Amerika se ne bo bala pretenj ter tudi ne bo izgubila svojega miru v teh hudih časih.

Lahko smo varni in mirni sredi teh dni strasti in socialnega nemira. Orodje vseh reform v Ameriki je volišče. Pot k socialni in gospodarski reformi v Ameriki je ravna pot pravice napram vsem razredom ljudi. Ljudem je treba le slediti tej poti in dosegli bodo vse svoje cilje in svojo stremiljenja.

Oni pa, ki hočejo iti po krajši poti nereda in revolucije, naj se čuvajo. Edinole pravična prava pot je pot pravice in rednega stavnega procesa.

KAOS V NEMČIJI.

“Universal Service” je poslala na španskega kralja Alfonza naslednje poročilo iz Heidelberga, Nemčija: — Prepotovala sem celo Nemčijo ter naletela povsod na velike zmede. Nihče ne ve, kaj se bo zgodilo. Narod trpi vsled velikega mraza. Povsod je veliko pomanjkanje obleke, premoga in olja. Angleži vodijo trgovino v Nemčiji. Katerikoli predmet kupite, je angleški. V Monakovem sem kupila obleko iz angleške volne. V Monakovem so me aretirali kot špijono, po se me takoj izpustili, ko sem se izkazala.

MACKENSEN NA POTI DOMOV

Marsala Mackensena, ki se je nahajal na poti proti domu, so na Dunaju z navdušenjem pozdravili.

Dunaj, Avstrija, 2. decembra. — Maršal von Mackensen, ki je poveljeval nemškim četam na Rumunskem, ko so se sovražnost končale in ki je dobro znan radi svojih uspehov proti Rusom na iztočni bojni fronti, je sel večeraj skozi Dunaj na svojem potovanju v Berlin.

Marsala je spremljal stab dvajsetih častnikov. Ni zapustil železniške postaje, kjer mu je priredila zbrana ljudska množica velike ovacije. Na peronu je sprejel deputacijo raznih nemških društev. Avstrijski minister za zunanje zadeve, Deutsch, je imel na govor v imenu avstrijske vlade. Ženske so obložile marsala von Mackensena s cvetkami.

Najvišji vojni svet v Parizu je pred kratkim sklenil, da dovoli maršalu Mackensenu povratek v Nemčijo in to z ozirom na dejstvo, da je star že sedemdeset let. Malo pred koncem vojne je skušal Mackensen pridobiti si svojo pot preko Ogrske, a so ga v Budimpešti ujele francoske čete. Pozneje se je glasilo, da je bil interniran v Solunu.

BERLIN V TEMI.

Berlin, Nemčija, 2. decembra. — V berlinskih hotelih, restavrantih in kavarnah ni gorla večeraj nobena plinova in nobena električna svetilka. Ponavadi je vsak prišel s seboj. Benzol, neko nadomestilo za gorilno, se vedno bena plinova in nobena električna svetilka.

KONGRES IN MEHIKA

KONGRES JE PRIPRAVLJEN PODPIRATI TRDNO STALIŠČE DRŽAVNEGA TAJNIKA LANSINGA V ZADEVI KONZULA JENKINSA. — BRIGANT ZANIKUJE, DA JE BIL KONZUL Z NJIM V ZVEZI. — STALIŠČE SENATORJA FALLA.

Washington, D. C., 2. decembra. — Kljub odločni zahtevi Zdr. držav, da se mora opustiti konzularnega agenta Jenkinsa, pravijo vendar privatna poročila, ki so dospela danes semkaj, da se še vedno nahaja v mehiški ječi.

Trdno stališče, katero je zavzela ta vlada in ki ne dopušča nobene druge stvari kot takojšnje opročenje Jenkinsa, podpirata tudi načelnik hišnega komiteja za zunanje zadeve, Porter, ter senator Fall, načelnik podkomiteja, ki ima v rokah preiskavo glede mehiškega položaja.

Po konferenci z državnim tajnikom Lansingom je rekel Porter: — Želim izjaviti, da misli državni departmet v tem slučaju resno. Prepričan sem tudi, da bo kongres podpiral trdno stališče državnega departmeta, ko mu bo predložena cela zadeva.

Semkaj so dospale kopije nekega ugotovila Frederika Cordove, tolovaja, ki je vjel Jenkinsa ter ga držal, dokler ni bila plačana odkupnina. V ugotovilu pravi, da je bil glavni namen zajetja političnega značaja in da ni bil Mr. Jenkins sovdeležen v zaroti. Ugotovilo, ki je izšlo v listu “Revolucion”, katerega širijo na skrivnem nasprotniki Carranze, se glasi, da je zajel Cordova Jenkinsa v namenu, da se na ta način bori proti diktatorstvu Carranze, ki se je polastil vrhovne sile na škodo Mehike. On in štirje njegovi tovariši so vjeli konzule brez vsakega vmešavanja od zunaj.

Senator Fall ni hotel govoriti o svoji konferenci z državnim tajnikom, a načelnik Proter je rekel naslednje:

— Nevarnost za Združene države vsled tega stanja stalnega nemira in sovražnega razpoloženja proti nam v Mehiki, leži v dejstvu, da predstavlja to stanje rodovitna tla za protiameriško propagando in celo za napad na Združene države od strani kake druge sile, ki bi se zvezala z Mehiko. Vsled tega bi bil kršen duh, če ne že črka Monroe doktrine.

Lastninske pravice so bile kršene in mehiška sodišča so proglasila, da so konfiskacijska določila mehiške temeljne postave, proti katerim smo tako ostro prosvedovali, ustavna. Če dovolimo, da se lastninske pravice naših ljudi v Mehiki krši na tak način, kje bi se potem ustavili? Vzemimo, da bi Brazilija, Argentina, Nemčija in druge dežele sprejele take zaplenjevalne postave. V takem slučaju bi bili naši interesi v inozemstvu uničeni.

Skozi tri leta ali več sem bil prepričan, da je prisiljena ali priateljelska intervencija Združenih držav v Mehiki neizogibna. Ničesar nisem čul tukaj, kar bi dovedlo do izpremembe v mojem naziranju.

V zvezi s temi važnimi konferencami se polaga važnost na zaključne besede poslanice na naslov Mehike, v katerem se glasi, da morajo Združene države obnoviti svojo prošnjo, da naj se takoj izpusti konzularnega agenta Jenkinsa iz ječe.

CARLISLE VJET V WYOMING

Roparja, ki je oropal Los Angeles Limited, so obstrelili in vjeli. — Vesel je konca lova.

Douglas, Wyo., 2. decembra. — Danes so vjeli v bližini Glenda, Wyo., roparja Carlisle, kateri je že tri tedne vlek el železniške, civilne in privatne detektive za nos.

Skril se je bil v koč Franka Williamsa, kakih osemnajst milj od tukaj ter se po hudem boju, v katerem je bil tudi ranjen, vdal. Detektivi so mu prestrelili pljuča, toda zdravniki pravijo, da rana ni smrtnevarna.

Ko so ga odnesli v bolnišnico, je rekel: — Vesel sem, da je konec tega lova.

O njem se je veliko pisalo in govorilo, ko je bil pobegnil iz državne jetnišnice ter vstavil in oropal dne 18. novembra Los Angeles Limited vlak.

POLK JE ZANIKAL VEST.

Pariz, Francija, 2. decembra. — Frank L. Polk, načelnik ameriške mirovne misije, bo odpotoval v petek v Ameriko. Danes je ugotovil, da je neresnično poročilo, ki je krožilo v Združenih državah, da bo namreč bodoči ameriški poslanik v Rimu in da bo s tem sledil Thomas Nelson Page-u, ki je pred kratkim odstopil.

na svetilka. Ponavadi je vsak prišel s seboj. Benzol, neko nadomestilo za gorilno, se vedno rabijo izključno za avtomobile.

NOBENE NOVE KONFERENCE

GENERALNI PRAVDNIK PALMER JE ZAVRNIL PROŠNJO ZA NOVO STAVKARSKO KONFERENCO. — MEHKI PREMOG BO NO RAZPOLAGO LE BISTVENIM INDUSTRIJAM.

Washington, D. C., 2. decembra. — Vso resnost položaja glede kurrova se je spoznalo danes vspricho izjave železniške in kurilne administracije, da je treba bolj obširnih omejitev kot pa za časa vojne, če se hoče preprečiti pomanjkanje premoga.

Pričakuje se prostovoljnega sodelovanja od strani uradnikov in državljanov in če se kaj takega ne bo storilo, bo vlada s silo izvedla svoje ukrepe.

Dr. Garfield, ki sodeluje z železniško administracijo, je objavil, da bodo dobivali premog le bistveni konsumenti v prvih razredih vojnih prioritet. Ti so:

1. — Železniška in transportacijska služba ter obrežno parobrodstvo.
2. — Armada in mornarica ter drugi departmenti zvezne vlade.
3. — Državne, okrajne in občinske vlade in naprave, vključno bolnice, zavode in tako dalje.
4. — Javne utilitete (to vključuje tvornice za izdelovanje papirja za dnevnik in tednike).
5. — Prodajalci na drobno, od katerih dobivajo domači konsumenti premog.

Akeija kurilnega administratorja ima obliko predloga za prostovoljno omejitev porabe premoga v nebitvenih industrijah. Če bi se konsumenti ne ozirali na ta nasvet, bi vlada izdala omejevalna povelja kot jih je izdala v času vojne.

Chicago, Ill., 2. decembra. — Vrste stavkajočih unijskih premogarjev v centralnem tekmovalnem polju so ostale danes očividno neomajane. Iz drugih premogarskih središč so prišla poročila, da zapuščajo premogarji svoja mesta in le iz enega središča je prišlo poročilo, da so se premogarji odzvali pozivu na delo, s štirinajstodstotnim povišanjem plače.

Delodajalci so nabili lepake glede povišanja plače kot je ukazovala vlada, a živžganje piščalke ni imelo nobenega učinka na može.

John Lewis, poslušajoč predsednik United Mine Workers je v ugotovilu, izdanem v Springfield, Ill. izjavil, da se bo stavka končala šele tedaj, ko se bo dovolilo 31 odstotno povišanje plače.

— Premogarji so danes počivali, — je rekel Lewis — in to je zadosten dokaz, da ne bodo premogarji sprejeli štirinajst odstotnega povišanja plače, katero jim je dovolila kurilna administracija.

Indianapolis, Ind., 2. decembra. — V tukajšnjem glavnem stanu United Mine Workers ni bila vpriporjena danes nobena akeija, ki bi se tikala sprejema vladnega načrta za zopetni pričetek obratovanja v premogovnikih.

Delodajalci v premogovnih poljih Indiane so nabili lepake glede 14-odstotnega povišanja plače, a dosedaj se ni še noben premogar odzval temu pozivu.

Vladni uradniki, ki imajo v rokah nasilno izvedenje sodnijske ustavne prepovedi, so završili danes svoje priprave in governer je obljubil, da bodo državni uradniki pomagali vzeznim pri uveljavljanju sodnijskega povelja.

CLEMENCEAU NE BO ŠE TAKO KMALO V AMERIKO.

Washington, D. C., 2. dec. — Tukaj se je razširila govorica, da bo prišel francoski ministrski predsednik Clemenceau v Združene države tedaj, ko bo ameriški kongres razpravljal o mirovni pogodbi. Francosko poslanstvo je pa te govorice odločno dementaliralo, češ, da sedaj nima časa za potovanje in se še sploh ne ve, če bo prišel v Ameriko ali ne.

POTRES V MALI AZIJI.

London, Anglija, 2. decembra. — V četrtek se je pojavil v zapadnem delu Male Azije precešen potres. Sedem vasi v okraju Soma je v razvalinah. Veliko oseb je mrtvih in ranjenih.

Pazite na nove cene

Pošiljamo denar na Kranjsko, Štajersko, Hrvatsko, v Slavonijo, Bosno in Hercegovino popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro.

Jamčimo ali garantiramo za vsako pošiljatev, toda za kake mogoče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

Sedaj pošljemo v staro domovino, naprimer:

100 kron	\$1.40	500 kron	\$ 6.50
200 kron	\$2.80	1,000 kron	\$ 13.00
300 kron	\$4.00	5,000 kron	\$ 64.00
400 kron	\$5.20	10,000 kron	\$125.00

Označene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo z drugimi. —

Denar nam je poslati najbolj po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER,
82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

DENARNE POŠILJATVE V ISTO, NA GORIŠKO IN NOTRANJSKO.

Izvršujemo denarna izplačila popolnoma zanesljivo in sedanjim razmeram primerno tudi hitro po celi Istri, na Goriškem in tudi na Notranjskem po ozemlju ki je sedajeno po italijanski armadi.

Jamčimo ali garantiramo za vsako pošiljatev, toda za kake mogoče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

50 lir	\$ 5.00
100 lir	\$ 9.50
500 lir	\$47.50
1000 lir	\$94.00

Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER,
82 Cortlandt St. New York, N. Y.

WSS WSS WSS WSS WSS WSS

Zakonita odredba osemurnega delovnika

Kakor smo že poročali, je narodno predstavništvo v Belgradu sprejelo zakonski načrt za osemurni delovnik, kakor ga je predložil socialistični Korač. Uvedba ima moč zakona in stopa takoj v veljavo. Glasi se:

redba o delovnem času v industrijskih, obrtnih, rudarskih, trgovinskih in prometnih podjetjih.

§1. — Na ozemlju kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, v industrijskih, obrtnih, rudarskih, trgovinskih in prometnih obratih in podjetjih, bodisi privatnih ali pripadajočih državi, okrožju, občini, kakor sploh pri delih te vrste, ki se postransko vrše v drugih podjetjih privatnega ali javnega značaja, ne sme delovni čas presegati osem ur na dan ali osemindeset ur na teden.

Te odredbe veljajo skladno tudi za podjetja industrijskega značaja pri kmetijstvu in gozdnem gospodarstvu.

Za prometna podjetja (železnice, pošte, telegrafe, telefone, tramvaje, brodarstvo itd.) se morajo določiti tega paragrafa uporabljati z modifikacijami, ki so neizogibne z ozirom na značaj teh podjetij. Te modifikacije določijo določni ministri v sporazumu z ministrom za socialno politiko.

Spore o tem, ali spada podjetje pod to ali ono določbo te uredbe, rešuje minister za socialno politiko, ki je zasljal interesante.

§ 2. — Za industrijska in obrtna podjetja, ki ne prestopajo obsega domačega obrta in v katerih so zaposleni samo člani podjetniške družine, ne veljajo določbe te uredbe.

Spore o vprašanju ali naj se taka podjetja smatrajo za domačo obrt v zmislu tega odstavka, rešuje oblastva, navedena v § 8. tega zakona, ki so zasljal zainteresirane zbornice.

§ 3. V osemurni delovnik se ne računi odmor, ki je po zakonu naredbi, pogodbi ali običaju določen za posamezna podjetja in posamezne obrate ali za posamezne kategorije podjetij.

§ 4. Delovni čas se more podaljšati samo izjemoma in sicer:

1. — Pri podjetjih, ki morajo po bistvu posla ali zaradi javnega interesa delati brez prestanka. V teh primerih se morejo, da se zagotovi redna izmena delavskih skupin, zavezati samo možni delavci čez osemnajst let, da v razdobju treh tednov največ enkrat delajo šestnajst ur, vstevši običajni z zakonom, naredbo ali pogodbo določeni odmor.

To velja tudi za industrijska in za obrtna podjetja, ki delajo zakonsko.

Predložene prošnje je pristojno oblastvo obvezano (§ 8.) rešiti v roku treh dni. Dokler prošnja ni rešena, je prepovedano podaljšati delovni čas.

Ako podaljšba delovnega časa čez osem ur ne traja dalje nego tri dni v mesecu, ni treba posebne dovolitve, nego je dovolj, da se o tem obvesti pristojno oblastvo.

§ 5. Določilo paragrafa 1. ne velja za one pomožne posle, ki se morajo nujno dokončati, da se dela lahko začne ali izvrši (čiščenje delavnice, pripravljanje in čiščenje kotlov, strojev itd.) in ne za podjetja nestalnega značaja, započeta zaradi neodložne izvršitve dela, ki je potrebno vsprko izrednih razmer ali sile, kakršni so posli ob požarih, povodnjah itd.

§ 6. Za delo, ki traja čez čas, določen v § 1, odnosno čez osem in štirideset ur na teden, se mora plačevati najmanj 50 odstotkov več nego za delovne ure normalnega delovnega časa.

Pri akordantnih se smatra za plačo normalno delovne ure osem in štirideset del skupne tedenske mezde.

§ 7. Ob izvršitvi te uredbe delodajalec ne more znižati že pogojene mezde.

§ 8. Kjer poslujejo obrtna oblastva in obrtni nadzorniki, odnosno inspekcije ministerstva za socialno politiko, gre njim nadzorstvo, da se izvršuje ta zakon.

Prijave v smislu § 4, se predlagajo tem oblastvom, ki odločajo tudi o podaljšbi delovnega časa po § 4, ter izrekajo kazni po tem zakonu v prvi instanci.

Ker ni obrtnih ali rudarskih oblastev, odnosno inspekcij, izvršujejo ta posel politična oblastva.

Zoper rešitev teh oblastev se mirejo prizadete stranke pritožiti na višja obrtna oblastva, kjer takih ni, v zadnji instanci na ministru za socialno politiko v roku osmih dni potem, ko dobe rešitev.

Kazni zoper uradnike državnih podjetij in obratov, ki se ne ravna po določilih tega zakona, izrekajo na predlog ministra za socialno politiko pristojni ministri.

§ 9. Z denarno kaznijo od 10 do 100 dinarjev se kaznuje, kdor opusti prijavo ali je ne učini v času, določenem v § 4, točki 2. in po slednjem odstavku.

Z denarno kaznijo od 50 do 300 dinarjev se kaznuje, kdor brez dovolitve označene v § 4, točki 3. podaljša delovni čas, ali kdor prekrši delovno pogodbo, omenjeno v § 6.

Z denarno kaznijo od 100 do 500 dinarjev se kaznuje tisti, ki z odpuščanjem delavcev iz posla, s samovoljnim ustavljanjem dela ali kako drugače prisili delavce, da sprejmejo delovno pogodbo, ki nasprotuje določilom te pogodbe ali da delajo čez čas, ki ga določa ta uredba, bodisi v obratu ali doma.

Istotako se kaznuje podjetnik obrata, odnosno podjetja, če kdo izmed njegovih namestencev (nadzornik, delovodja itd.) prisili delavce, da sprejmejo delovno pogodbo, ki nasprotuje določilom te uredbe, ali delajo čez čas, ki ga določuje ta uredba, bodisi v obratu ali pa doma.

§ 10. Ta uredba stopi v veljavo čez mesec dni po razglasitvi v "Službenih Novinah kraljevstva Srba, Hrvata in Slovencev" ter velja, dokler se ne nadomesti z zakonom. Od takrat prenehajo veljati vse uredbe in naredbe, ki uravnavajo delovni čas na ozemlju kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Izvršitev te uredbe se poverja ministru za soc. politiko. V Belgradu dne 12. septembra 1919.

Buski boljševiški poslanik v Kodanju pravi, da je njegova vlada pripravljena plačati 400.000.000 rubljev v zlatu za živla, stroje in druge potrebščine, dočim pravi ameriški zastopnik sovjetske republike, da bo vrnil sto milijonov dolarjev, katere dolguje carska Rusija Združenim državam. Kljub temu pa se nam zdi, da ne more niti ta svota oprati nedolžne krvi z rok Lenina in Trockija.

Tisoočeri rešeni.

Veliko bolnikov, ki zdravijo razne bolezni brez uspeha, je končno spoznalo, da povzroča trakuja in drugi črvi njihovo bolezen. Če ste upali, imate motne oči, kolobarje krog oči, pokritje jezika, zgage, vetrove v želodcu, omotico, glavobol, zaprtje, slab apetit, slab občutek v želodcu, umorljivo sapo, veliko nervoznost, hude bolečine v želodcu in drugo, če ste izdelani, če nimate veselja itd. ne izdajte niti enega centa več, ampak se prepeljite v Pittsburgh ter dovolite, da vam bodo X-ZARUKI povedali resnico. Po naši metodi, brez X-gibanja, za dobitno uspeh, ki ga hočete.

Če imate trakuja ali druge črve, vam jih bo pregledala naša metoda v kratkem času brez nepravilnosti. Ne ozirajte, komu se ni posrečilo ali kakšna je bolezen, prihajajo bolniki k nam iz vseh delov Združenih držav.

PENN LABORATORY

708 PENN AVE 2 nadstropje PITTSBURGH, PA.

Ure od 9. dopoldne do 8. zvečer. Ob nedeljah: od 9. do 12. dopoldne.

Industrija v srednjem veku

Če je zvezano danes življenje ameriškega delavca s težkočami, katerih bi ne bilo mogoče videti vnaprej pred par stoletji, ko so bile v Angliji organizirane takozvane "gilde" ali obrtne zadrage, so vendar sedanji problemi malenkostni v primeri z onimi, katere je razkril dr. Thomas Morison Legge, eden izmed svetovnih izvedencev glede industrijske higijene, tekoma svojih obširnih študij razmer v Srednjem veku.

Dr. Legge je prišel iz Anglije, da priredi tukaj šest predavanj glede svojih razkritij. Prvo predavanje, ki je nosilo naslov: "Industrijske bolezni v srednjeveških obrtnih zadrugah", je privabilo precejšnje poslušalstvo, sestavljeno največini iz zdravnikov, dijakov in inženirjev.

Dr. Legge je bil od leta 1898 naprej zdravniški inšpektor tvornice v Angliji. Služil je tudi kot tajnik kraljeve komisije glede tuberkuloze. Pisal je veliko o predmetu, kateremu je posvetil celo svoje življenje ter je vsled tega dobro poznan v zdravniških krogih.

S pomočjo številnih razpisov obrtnih zadrug, katere je našel v zbirki angleškega muzeja, je dr. Legge grafično orisal angleškega delavca v različnih obratih pri svojem dnevnem delu. Obrtne zadrage, nam pojasnjuje on, so bile prostovoljne zveze v verske, socialne in trgovske svrhe in dosegle so svoj najvišji razvoj tekom Srednjega veka.

"Gilde" ali zadrage rokodelcev so zavzemale prvo pozornost predavatelja in sicer kot so obstajale v času vlad Rikarda II. Predavatelj je najprej orisal zadržno poslopje ali Guildhall, kjer so se deli pri mizah tajniki ter delali proračune glede stroškov.

Dr. Legge je pojasnil težke okoliščine, pod katerimi se je delavec onih dni naučil svoje obrti. Učna ali vajeniška doba je trajala sedem let in vsi vajenci so morali živeti na domu svojih mojstrov. Delati so morali od šestih jutraj pa do sedmih zvečer in imeli medtem tri ure odmora za obede. Angleški delavci pa so bili tedaj na veliko boljsem stališču kot so ameriški delavci danes in to radi številnih praznikov, tekom katerih ni smel nihče delati. Dejanski niso delali več kot 275 dni na leto. Mojstri so strogo pazili na svoje vajence, ne le tekom delavnih ur, temveč tudi tekom noči. Vajenci so morali biti doma zelo zgodaj vsaki večer in včasih je bilo treba zelo strogih odredb, da se je držalo vajence na udi.

— Življenje je moralo biti v resnici mučno za vajenca v onih dneh, — je pripomnil dr. Legge. — Ali se more ono življenje primerjati z življenjem delavca v današnjih dneh?

Koncem učne dobe in po izvršenju mojstrskega kosa je bil vajenec pripuščen v vrsto pomočnikov in slovesni trenutek, ko je vajenec predložil svoje mojstrsko delo, je pomenjal gotovo najbolj srečni trenutek v njegovem celotnem življenju.

Omeniti pa je treba v zvezi s tem, da so bili delavci onega časa zelo samozavestni in natančni v izpolnjevanju svojih dolžnosti.

Industrijske bolezni so se pojavile v najbolj zgodnjih dneh. Čeprav ni moderni sistem tvornice materialno izpremenil znakov obrti, je bilo vendar zapaziti odločen napredek v tem, da se je odstranilo prah in dim in da je delavec sedaj varnejši v zdravstvenem oziru, vendar pa je treba priznati, da obstajajo v zvezi s stroji nevarnosti, katerih bi ne bilo mogoče videti vnaprej v onih dneh. Razentega sta bila svinec in živo srebro, ki sta smrtonosna danes, še veliko bolj smrtonosna v onih dneh.

Predavatelj je nato govoril o uplivu, dr. Bernardina Ramazzinija, slavnega italijanskega zdravnika, ki je spisal leta 1700 slavno razpravo glede bolezni obrtnikov, katera razprava je otvorila povsem nov oddelek moderne medicine.

Dr. Ramazzini je bil rojen na otoku Capri leta 1633 ter postal profesor medicine v Modeni krog leta 1680. Pozneje je odšel v Padova, kjer je postal leta 1708 prvi profesor medicine.

— Na srečo so v onih časih prodajali knjige glede industrijskih bolezni tako naglo kot gorke zemlje, kar predstavlja povsem drugačne razmere kot obstajajo danes, kar sem v svojo veliko žalost našel, — je dostavil predavatelj.

Na zastorju je nato pokazal sliko italijanskega učenjaka, ki je živel v času, ko je bila zdravniška veda na razpotju. Ta mož in učenjak je bil prvi, ki je kedaj vpošteval posel človeka kot vzrok bolezni.

Moderno kovaštvo je očitno izboljšalo svoje metode, a le malo izza onih davnih dni. Pri orisu delavnice kovača je predavatelj omenil prve pričetke topilnice, ki je tako splošno znana v današnjih naših dneh. Dr. Legge je tudi omenil, da se rabi v moderni industriji veliko manj živega srebra, kajti v modernem času se je pričelo rabiti proces, v katerem se rabi nitrat srebra in amonije in uporaba električnega toka pri ponikljanju, pozlačenju ali posrebljenju je zelo zmanjšala nevarnosti, ki so obstajale prej vsprko velike uporabe živega srebra.

Nato je prišla na vrsto slika, ki je kazala notranjost delavnice zlatarja v šestnajstem stoletju. Dr. Legge je pripomnil, da so bila okoli takih delavnic vedno na široko odprta, kar je v današnjih dneh nekaj povsem neobičajnega.

Še bolj pa je zanimala poslušalstvo slika novčarne, ki je kazala peč ter kovanje denarja in to s pomočjo metod, ki so videti sedaj zelo priproste. Predavatelj je tudi pokazal slike delavnic, v katerih so izdelovali ure.

— Ramazzinija bi gotovo zanimalo izvedeti, da niso vse vrste kovanja škodljive delavcem.

Nato je pokazal učni predavatelj pekarije v Yorku, predilnice, v

katerih so bile zaposlene ženske v družbi z moškimi. Pokazal je tudi barvilne naprave in česljarne. V onih dneh so smatrali ljudje česlo škodljivo za zdravje in to radi ostrega duha in vsled tega so se vse take delavnice nahajale na skrajnem robu mesta in vasi.

Dr. Legge je končno obrazložil končno natančno notranjo organizacijo obrtnih zadrug ali "gild", kojih administracija je ležala v rokah predstojnikov, ki so skrbeli za duševne in telesne potrebe članov ter določali penzije za slučaj ostarelosti ali bolezni. Ker je bil mojster v tej ali oni obrti neodvisen proizvajalec, ki je potreboval le malo ali sploh nič kapitala in ker je imel tak mojster vajence, ki so upali, da postanejo nekega dne samostojni obrtniki, je bilo opaziti le malo konflikta med kapitalom in delom, kot ga pozna svet danes.

Čuda moderne alkimije

V dnevih srednjeveških alkimistov je prevladovalo prepričanje, da je mogoče potom neke nerazkrite operacije v laboratoriju izpremeniti manj vredne kovine v zlato. Z razvojem moderne kemije pa je postalo jasno, da je kaj takega sploh nemogoče, vsaj ne v smislu kot so domnevali to stari alkimisti.

Istočasno pa se je vsled dela modernih kemikov in metalurgov uveljavilo izpremembo lastnosti najbolj splošno uporabljene moderne kovine, jekla, ki pomenja za svet veliko večjo vrednost kot bi mogla pomenjati katerakoli formula za izdelovanje zlata.

Razkritje dejstva, da predstavlja železo, ki vsebuje gotovo množino ogljika, jeklo, je izpremenilo moderno družbo ter ustvarilo moderno civilizacijo. Brez jekla bi padli nazaj v barbarstvo. Danes pa je znano, da je najti poleg ogljika še druge elemente, ki dajejo jeklu gotove lastnosti, ki ga delajo neizmerno dragocenim kot gradilni in operacijski material.

Med tvarinami, katere se je prej označevalo kot "redke" elemente, je bilo najti tudi take, ki so bile redke raditega, ker ni bilo zanje dosti uporabe in ker se raditega tudi ni vprizorilo poskusov, da bi se razkrilo naravne vire takih snovi.

Tako se je naprimer vanadij, ki je bil skozi stoletja znan kot element in o katerem se je domnevalo, da ima večkratno vrednost zlata in katerega so uporabljali le v barvilni obrti, povselp v par letih do velike važnosti radi izvrstnih lastnosti, katere podeljuje jeklu, dočim je padla njegova cena za nekako polovico one srebra, kajti povpraševanje po tem metalu je imelo za posledico razkritje dotedaj nepoznatih skladov.

Uplivanje vanadija na jeklo se lahko smatra za triumf moderne metalurgije in vanadium-jeklo je postalo najbolj važno med različnimi vrstami jekla. Starejša jekla, znana kot karbonska jekla, so imela par dobrih lastnosti, a z gotovimi omejitvami.

Vanadium-jeklo nadkriljuje v veliki meri navadno karbonsko jeklo in pričelo se ga je splošno uporabljati kot nov material za konstrukcije, posebno pri zgradbah, ki morajo nositi stresljaje. Kombinacija velike moči in trdnosti dela to jeklo neobhodno potrebnim za različne dele avtomobilov, za osi železniških vozov, za peresa, mostove in slične zgradbe.

Zadnji tip strojev, kot aeroplani, podmorski čolni, torpedi, bi ne mogli obstajati brez tega jekla, kajti velika odporna sila slednjega je imela za posledico, da je bilo mogoče rešiti probleme, ki so bili videti izprva nerešljivi.

Utrinki

Ideje D'Annunzija glede narodne lastnine spominjajo v veliki meri na one, ki so krožile v časih Don Kišota.

Preje je bilo pivo, ki je delalo mesto Milwaukee slavnim; sedaj pa je Viktor Berger.

Mehika je dobila nadaljnje "slovesno svarilo" iz Washingtona. Knjižnico v Mexico City bo treba povečati, da bo lahko vsebovala vsa ta svarila, a seveda le v slučaju, da smatra mehiška vlada za potrebno ohraniti za poznejše čase vsa ta svarila.

Plebiscit v tešinskem ozemlju.

Pravico glasovati pri plebiscitu v tešinskem ozemlju bodo imeli oni, ki so imeli že od leta 1914. domovinsko pravico v Sleziji. Čehoslovaške in poljske čete bodo ob času plebiscita zapustile sporno ozemlje. Nadomestile jih bodo za vezniške čete. Plebiscit se bo izvršil pod vodstvom ententne komisije, kateri bosta dodeljena en Čeh in en Poljak.

Luksemburg — monarhija.

Politični in ekonomski plebiscit na Luksemburškem je izpadel, kakor se poroča, v prid nadvojvodinje Charlotte in v prid vpostavljenja carinske zveze z Francijo.

HARMONIK

Poslušajte harmoniko, ki vam daje tako prijetno zabavo, da vam ni treba ničesar drugega. Harmonika je najprej izumljena v Italiji, nato v Franciji, nato v Angliji, nato v Ameriki. Harmonika je danes najbolj priljubljena glasbila. Harmonika je lahko enojna, dvojna, trojna, četverojeva, petorojeva, šestorojeva, sedmerojeva, osemorojeva, deveterojeva, desetorojeva, enajsterojeva, dvajsetorojeva, trideseterojeva, štirideseterojeva, petdeseterojeva, šestdeseterojeva, sedeseterojeva, osemdeseterojeva, stoterojeva, tisočerojeva, milijonerojeva, milijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilijarderojeva, septilijarderojeva, oktilijarderojeva, nonilijarderojeva, decilijarderojeva, undecilijarderojeva, vigintilijarderojeva, trigintilijarderojeva, quadragintilijarderojeva, quinquagintilijarderojeva, sexagintilijarderojeva, septuagintilijarderojeva, octogintilijarderojeva, nonagintilijarderojeva, centilijarderojeva, mililijarderojeva, bilijarderojeva, trilijarderojeva, kvadrilijarderojeva, kvintilijarderojeva, sekstilij

